

Kommuner opruster på medicinsikkerhed

Landets kommuner bruger i stigende grad apotekerne til at få styr på medicinsikkerheden på ældre- og socialområdet. Både Kommunernes Landsforening og de organisationer, der repræsenterer medicinbrugere, bifalder det øgede samarbejde med apotekerne

Af Peter Starup og Rikke Gundersen, freelancejournalist.

Landets kommuner er for alvor begyndt at få øjnene op for apotekernes kompetencer i forsøget på at gøre noget ved de massive medicinproblemer i især ældre- og socialsektoren. Siden starten af 2012 har apoteker i 40 kommuner landet over hjulpet med til at øge medicinsikkerheden på især plejehjem og botilbud. Udviklingen er en udløber af de seneste års stigende opmærksomhed omkring omfanget af medicinrelaterede problemer.

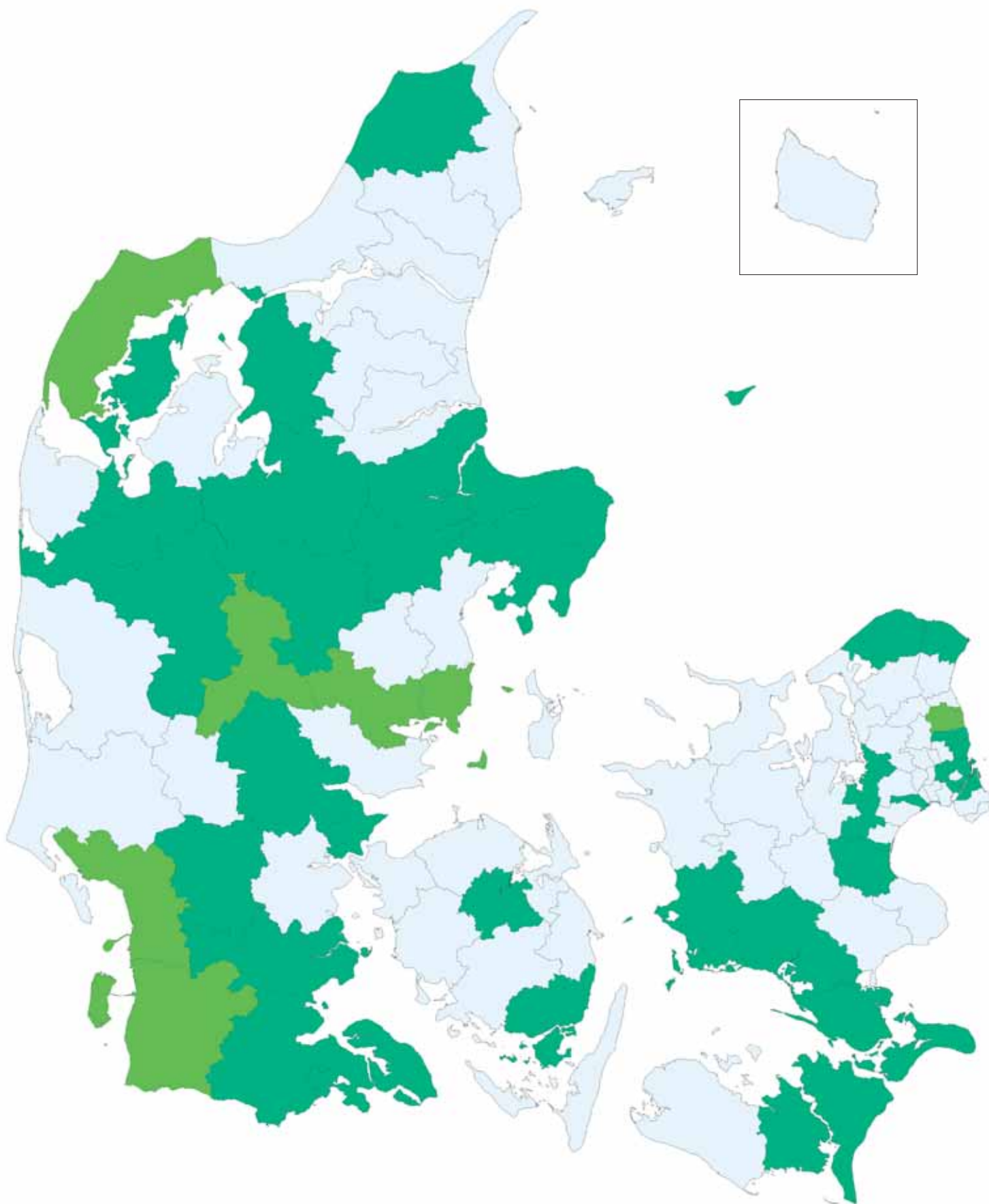
I forbindelse med offentliggørelsen af en rapport om medicinsikkerhed på botilbud og plejehjem sidste år konkluderede Sundhedsministeriet, at "Ledelser og personale på botilbud og plejehjem har behov for større viden om medicinering", og at "vejledninger på området ofte ikke bliver fulgt. I mange tilfælde bliver der ikke udarbejdet en plan for behandlingen, og der foreligger ikke en plan for systematisk vurdering af effekt, bivirkninger eller komplikationer."

Behov for ambitiøs indsats

"Der kan ikke stilles spørgsmålstegn ved, at der er behov for en mere ambitiøs indsats for at øge medicinsikkerheden. De massive medicinproblemer koster samfundet milliarder af kroner og har enorme omkostninger for den enkelte medicinbruger. Det gælder især nogle af de mest ressourcetsvage borgere i samfundet. Så det burde være en selvfølge, at kommunerne sætter systematisk ind overfor problemerne, og det er den udvikling, der er ved at komme i gang nu," siger *Niels Kristensen*, formand, Danmarks Apotekerforening.

Det samme budskab lyder fra *Lotte Stig Nørsgaard*, som er lektor på Institut for Farmaci på Københavns Universitet.

"Vi har i flere år råbt op om, at der er behov for nye aktører i forhold til sikker lægemiddelanvendelse. Alle tal viser, at der er mange utilsigtede lægemiddel-hændelser, og 40 procent af dem kunne være forebygget hos den ældre del af befolkningen, hvis andre aktører havde været en del af processen," siger hun.

Danmarkskortet viser de kommuner, hvor der i 2012 har været samarbejde om medicinsikkerhed mellem apotek og kommune eller institutioner (mørkegrønt) og de kommuner, hvor der er kommet samarbejde i gang i 2013 (lysegrønt).

CITAT

"Vi ville give beboerne en bedre livskvalitet ved i højere grad at sikre, at de får den optimale medicin. Nogle gange kan apotekerne for eksempel se, at der kan reduceres i antallet af præparater, som de ældre får. Det kan give dem et bedre liv. Samtidig kan vi måske undgå indlæggelser, som kan forebygges ved, at de får den optimale medicin."

*Helge Kallesøe Hansen,
afdelingschef for Pleje og Sundhed Drift i Gentofte Kommune.*

Økonomi og trivsel

I de kommuner, Farmaci har været i kontakt med, er samarbejdet med apotekerne motiveret af et ønske dels om at få bedre styr på den enkelte borgers medicin af hensyn til den enkeltes trivsel, og dels om at sætte en prop i stigende udgifter i forbindelse med medicineringsfejl. I slutningen af 2012 indledte Gentofte Kommune et pilotprojekt, hvor de lokale apoteker gennemgår beboernes medicin på plejehjemmet Ordruplund.

"Vi ville give beboerne en bedre livskvalitet ved i højere grad at sikre, at de får den optimale medicin. Nogle gange kan apotekerne for eksempel se, at der kan reduceres i antallet af præparater, som de ældre får. Det kan give dem et bedre liv. Samtidig kan vi måske undgå indlæggelser, som kan forebygges ved, at de får den optimale medicin. Det er en fordel for den enkelte og giver også færre udgifter til kommunen, da kommunen er med til at betale for de borgere, som bliver indlagt," siger *Helge Kallesøe Hansen*, afdelingschef for Pleje og Sundhed Drift i Gentofte Kommune.

I KL er formand for Social- og Sundhedsudvalget, *Anny Winther*, ikke i tvivl om, at apotekernes kompetencer kan gøre en positiv forskel for de medicinbrugere, kommunerne har ansvaret for.

"Der er rigeligt med kokke så at sige, forstået på den måde, at der er mange faggrupper involveret på for eksempel plejehjem og botilbud. Medicinbrugerne er desuden i berøring med mange faggrupper i resten af sundhedssektoren. Her er der gode muligheder for at sætte ind med apotekernes kompetencer i form af uddannelse, opkvalificering og i det hele taget fokus på sikkerhed og kvalitet," siger *Anny Winther*.

Hun understreger dog, at uanset hvilke faggrupper, der bidrager til medicinsikkerheden på kommuner-

nes områder, så må der ikke opstå tvivl om, at ansvaret i sidste ende ligger hos lægerne.

Sikkerhed for alle

Det er op til den enkelte kommune at håndtere medicinsikkerheden, og ud over Farmacis opgørelse over samarbejder med apotekerne findes der ikke et overblik over kommunernes indsats. Derfor ser *Ældre Sagen* det stigende antal samarbejder med apotekerne som en positiv udvikling, men opfordrer samtidig til en ambitiøs indsats for medicinsikkerhed i alle landets kommuner.

"Det handler om at få mest mulig patientsikkerhed, og i *Ældre Sagen* opfordrer vi til, at uanset bopæl, så skal der være styr på medicinen for patienterne og særligt for de, som ikke selv har ressourcer til det, skal der være nogen, som sørger for, at det er den rette medicin til den rette patient," siger senior-konsulent *Mirjana Saabye* fra *Ældre Sagen*.

Især på ældreområdet er problemerne velbelyste. Ifølge lektor *Lotte Stig Nørgaard* er der blandt ældre dobbelt så mange utilsigtede lægemiddelhændelser som i resten af befolkningen. Men hun er ikke i tvivl om, at der tilsvarende er et stort behov for øget medicinsikkerhed på socialområdet.

"I et projekt fra Københavns Universitet kiggede vi på medicin hos beboerne på et enkelt botilbud og fandt intet mindre end 11 lægemiddelrelaterede problemer per patient. Det tal er meget højt. Faktisk så højt, at vi måtte gå tilbage og dobbelttjekke det for at være helt sikre på tallet," siger *Lotte Stig Nørgaard*.

Samme opfattelse møder man i Danske Handicaporganisationer. Her efterlyser formand *Stig Langvad* en mere ambitiøs indsats for medicinsikkerheden på landets botilbud.

➤ ”Der hersker ingen tvivl om, at der er ulighed i det danske samfund, når det gælder adgang til sundhedsydelser, og at personer bosiddende i botilbud er yderst marginaliserede. Samtidig ved vi, at hvis der sættes fokus på problemstillingerne med den rette positive tilgang og den nødvendige faglighed, så er det muligt at bryde med uligheden, hvilket vi blandt andet har konkrete erfaringer med i nogle kommuner, hvor der har været fokus på forbrug af medicin til personer med udviklingshæmning. Når vi gør os nogle gode erfaringer, burde vi straks tage initiativ til at implementere de nødvendige initiativer dér, hvor der er behov,” siger Stig Langvad.

Flere skal med

Apotekerforeningens formand, Niels Kristensen, håber, at de mange kommuner, hvor der allerede findes samarbejder, kan få flere kommuner til at få øjnene

op for apotekerne som en god samarbejdspartner i indsatsen for bedre medicinsikkerhed.

”Kommunerne er i disse år ved at finde deres fodfæste i de opgaver på sundhedsområdet, som fulgte med kommunalreformen. Medicinsikkerhed er en af opgaverne. Jeg synes ikke, at man bruger skatteydernes penge optimalt, hvis hver enkelt kommune skal opfinde en måde at tage hånd om problemerne på helt forfra. Apotekerne har kompetencerne og ressourcerne til at sætte ind her og nu, og vi kan tilpasse os behovene i de enkelte kommuner,” siger Niels Kristensen.

Den tanke er ikke KL fremmed:

”Der er helt sikkert brug for undervisning af personalet, medicingennemgang og i det hele taget en opkvalificering, og når det er de redskaber, farmaceuterne ligger inde med, så er det positivt, at apotekerne i højere grad kommer på banen,” siger Anny Winther, formand for KL's Social- og Sundhedsudvalg. ■

Fakta om apoteket og medicinsikkerhed

Apotekets fire vigtigste ydelser i forbindelse med kommunernes indsats for medicinsikkerhed er medicingennemgang, kvalitetssikring, undervisning af plejepersonale og undervisning af patienter.

Medicingennemgang:

I en farmaceutisk gennemgang af borgerens medicin, er der fokus på lægemiddelrelaterede fund såsom compliance, bivirkninger, interaktioner, uhensigtsmæssig medicinering eller overmedicinering. For at sikre den bedst mulige lægemiddelbehandling for borgeren vurderes desuden for eksempel aktuelt anvendte lægemiddelformer, håndtering og opbevaring af lægemidler samt behov for hjælpemidler til medicinindtagelse.

Kvalitetssikring:

Ydelsen består af rådgivning rettet mod det lokale plejehjem/hjemmepleje/botilbud. Farmaceuten vurderer enhedens lokale instrukser om medicinhåndtering i forhold til gældende lovgivning. Enheden kan derefter få støtte til forbedringer af instrukserne og eventuel undervisning af personale i kvalitetssikring af medicinhåndtering. Rådgivningen tilrettelægges i samarbejde med lederen på enheden.

Undervisning af plejepersonale:

Apotekerne underviser personale i almen farmakologi, lægemiddelformer, patientsikkerhed og specielle farmakologiske emner. Undervisningen tilrettelægges i samarbejde med lederne

Foto: Jørgen True

fra plejecentre og hjemmeplejen på baggrund af afdækning af målgruppens behov og ønsker til form og emner. Undervisningen tager desuden udgangspunkt i de præparater, som anvendes af beboerne.

Undervisning af patienter:

Apoteket tilbyder at medvirke i kommunernes patientuddannelsesprogrammer. Undervisning af patienter tager udgangspunkt i den enkelte kommunes behov og omfatter for eksempel gennemgang af de lægemidler, der benyttes, anvendelse og husketeknikker. Der er mulighed for, at kronikerne får svar på deres spørgsmål om medicin, bivirkninger og håndtering af disse.